

Veiligheidsregio Drenthe

MEMO

Aan : Algemeen bestuur
Van : Fred Heerink
Vergaderdatum : 15 december 2021

Onderwerp : Brandweervrijwilligheid (third opinion t.a.v. bouwstenen)

Inleiding

De minister van J&V heeft in oktober een rapport aangeboden aan de Tweede Kamer over 'De juridische kaders voor maximaal behoud van brandweervrijwilligheid in Nederland'.

Aan het Commissiedebat Taakdifferentiatie en Crisisbeheersing was toegezegd de Kamer te informeren over een heroverweging met open vraagstelling door deskundigen, in samenspraak met mensen uit de praktijk, over de wijze waarop het brandweerstelsel toekomstbestendig kan blijven.

Uitkomst

De juristen concluderen dat er in beginsel niet meer gewerkt kan worden met gekazerneerde en geconsigneerde vrijwilligers. Deze conclusie is in lijn met de eerdere onderzoeken van Pels Rijcken (2018) en professor Verburg (2019). Het is daarom volgens alle juridisch adviezen onvermijdelijk dat deze stap wordt gezet.

In deze eerste fase is door de juristen in samenspraak met het veld geanalyseerd of, en in welke mate, de huidige organisatie van de brandweer in Nederland in strijd komt met Nederlands, Europees of internationaal recht. Daartoe is gekeken of, in het geval van een risico op strijdigheid, dit risico afdoende vermeden kan worden door de invoering van een of meerdere van de bouwstenen zoals omschreven in de denkrichting van de denktank.

De conclusie van de hoogleraren Boogaard, Cuyvers en Verburg is dat het Nederlandse stelsel van vrijwillige brandweer grotendeels kan worden gehandhaafd en dat het goed verdedigbaar is dat taakdifferentiatie niet vereist wordt door Europees recht. Dit geldt onder de voorwaarden dat de rechtspositie van brandweervrijwilligers expliciet gebaseerd wordt op het concept van vrijwilligheid en het contrast tussen vrijwillige brandweer en beroeps wordt verscherpt. Daarmee is het naar het oordeel van Boogaard, Cuyvers en Verburg juridisch aangewezen om de door de denktank taakdifferentiatie geformuleerde bouwsteen 1 te implementeren. Dit betekent concreet dat de huidige categorieën van geconsigneerde en gekazerneerde vrijwilligers, die vrijwilligheid en beroeps vermengen, in beginsel dienen te verdwijnen. Als dat niet gebeurt, zullen geconsigneerde en gekazerneerde brandweerlieden toch kwalificeren als werknemers onder Europees recht en als gevolg recht hebben op gelijke behandeling, én wordt het risico aanzienlijk vergroot dat ook vrije instroomvrijwilligers als werknemer kwalificeren, en dat dus taakdifferentiatie alsnog noodzakelijk wordt.

In de tweede fase van het onderzoek wordt in samenspraak met het veld gekeken naar de wijze waarop de juridische ruimte voor het behoud en de stimulering van brandweervrijwilligers optimaal kan worden vormgegeven en benut.

Vervolgtraject

Het Veiligheidsberaad werkt aan een implementatieplan voor bouwsteen 1, waarmee een belangrijk deel van het risico van rechtszaken voor de veiligheidsregio's wordt weggenomen. De tweede fase van het onderzoek helpt de veiligheidsregio's de implementatievoorstellen juridisch te toetsen. Aanvullend formuleren de juristen in de tweede fase de spelregels voor het behoud van vrijwilligheid bij de brandweer, net als mogelijke obstakels, risico's en oplossingen daarvoor.

In december spreekt de minister verder met het VB over de rechtspositie van brandweervrijwilligers. In lijn met de motie-Michon-Derkzen/Van Nispen worden dit jaar geen onomkeerbare stappen gezet en worden enkel de implementatiestappen en consequenties in kaart gebracht.